

Spolupráca maďarských a československých právnych historikov

Z iniciatívy Historickoprávnej sekcie Sväzu maďarských právnikov začali sa už v decembri r. 1959 uskutočňovať spoločné vedecké semináre československých a maďarských právnych historikov o takých otázkach uhorských dejín, štátu a práva, ktoré treba riešiť aj v rámci československých dejín (pozri zprávu v Právnom obzore, ročník 1960, 313 a n.). Z vtedajšieho stretnutia vznikol podnet, aby sa takéto prednášky s diskusiou konali každoročne, a to striedavo, raz v Bratislave, raz v Budapešti.

Tentoraz — 21. septembra 1961 — to boli maďarskí právni historici, ktorí prišli prednášať do Bratislavy. Prof. Márton Sarló s, vedúci katedry všeobecných dejín štátu a práva na Univerzite Loránda Eötvösa v Budapešti hovoril o koncepcii štátu a náuke o vlastníckych pomeroch v teórii uhorskej svätej koruny. Hlavným úmyslom prednášateľa bolo preukázať, že ideológia svätoštefánskej koruny vznikla až u buržoázneho právnika Hajníka v r. 1874 a nemožno ju nijako zdôvodniť ustanoveniami Tripartita! Práve naopak, Tripartitum popiera jednotu kráľa a šľachty a popiera aj prioritu cirkve pred štátom. V Tripartite niet stopy ani po organickom poňatí štátu, ktoré mu chceli impuťovať buržoázni právni historici duchovnovedného smeru (Eckhardt, Holub, Csekey a iní 1941—1944). Vďaka tomu, že diskusiu usporiadala Slovenská historická spoločnosť, zúčastnili sa na nej v značnom počte aj historici. Diskusné príspevky mali prof. Štefan Luby, dr. Peter Ratkoš, CSc., doc. Martin Vietor, prof. Jaroslav Dubnický a dr. Július Mésaroš, CSc., ktorý predsedal. Diskutéri vyzdvihli zásluhu prednášateľa na tom, že odkryl reakčnú povahu svätoštefánskej ideológie ako nositeľky iredentistických a rasistických zámerov vládnucej triedy maďarských statkárov a buržoázie. Ocenili aj celkom nové pohľady, ktoré vniesol prof. Sarlós do hodnotenia myšlienkového náplne Tripartita (zmluvná-stavovská koncepcia štátu, prevaha svetskej moci voči cirkevnej a pod.) a doplnili jeho závery niekoľkými poukazmi na súvislosti s kultúrnymi udalosťami, s triednymi vzťahmi a so služobnou povahou každej ideológie vo vzťahu k vládnucej triede.

V druhej časti zasadnutia zaoberali sa dr. Ferenc Pecze, CSc., a prof. Karol Rebro s niektorými otázkami dejín štátu a práva na území ČSSR. Dr. Pecze poukázal na osobitosti právneho vývoja komitátov na Slovensku (zápis) a reagoval na námety, ktoré vyplynuli z posledného stretnutia právnych historikov v Budapešti r. 1959. Prof. Rebro načrtol problémy, s ktorými sa stretáme pri zapracovaní uhorských dejín štátu a práva do našich československých dejín. Závery oboch sa zhodli v tom, že marxistické spracovanie týchto otázok si žiada jednotné stanoviská maďarských aj československých právnych historikov a preto zintenzívnenie spolupráce, častý kontakt a pravidelné kolektívne diskusie o ťažkých otázkach sú nutné. Dohodlo sa, že v spoločných podujatiach, ktoré doteraz priniesli mnoho kladných výsledkov, sa bude po-

kračovať budúci rok v Budapešti, a to tematikou z obdobia dualizmu a urbárskymi problémami z 18. a 19. storočia.

Tajomník Historickoprávnej sekcie dr. Pecze navštívil dňa 23. septembra 1961 aj oddelenie (Kabinet) dejín Ústavu štátu a práva ČSAV a katedru dejín štátu a práva na Právnickej fakulte Karlovej univerzity v Prahe, kde ho prijal univerzitný profesor dr. Václav Vaněček. Doktor Pecze informoval prítomných o činnosti Sväzu maďarských právnikov a sám prejavil záujem o metódy organizácie a plánovania vedeckej práce v ČSSR.

Záverom treba povedať, že septembrové stretnutie právnych historikov možno označiť za plodné a bude iste znamenať ďalší stupeň pri rozvíjaní vedeckých stykov.

Leonard Bianchi